

javys
jadrová
a vyráďovacia
spoločnosť, a.s.

u nás

**JAVYS ako
zodpovedný
zamestnávateľ**

**Zamestnanci JAVYS
vnímajú bezpečnosť
ako dôležitú hodnotu**

magazín o našom okolí

Vážení čitatelia.

Príchod konca roka a obdobie Vianoc patria vždy k najkrajším v roku. Želáme si zdravie, lásku, vzájomné porozumenie. Je však aj obdobím bilancovania a predkladania nových vízií.

Keď som písal svoj príhovor pred rokom, ktorý bol značne poznačený globálnou pandémiou COVID 19, veril som, že z krízy, ktorá nás vo všetkých oblastiach postihla vstúpime silnejší, s hlbším uvedomením si, že našou spoločnou zodpovednosťou je budovať prostredie, ktoré budeme s dobrým svedomím schopní odovzdať ďalším generáciám. Bol som presvedčený, že aj napriek všetkým negatívam, ktoré sme si počas pandémie začali intenzívnejšie uvedomovať sa môžeme posunúť vpred zodpovednejší a skúsenejší o mnoho poznání. Že hodnoty ako etické správanie, sloboda jednotlivca, rešpektovanie iného názoru, tvorba skutočných spoločenských a kultúrnych hodnôt a dlhodobé budovanie tradície zodpovedných, i keď v mnohých prípadoch neľahkých celospoločenských rozhodnutí, povedú k budovaniu lepšej spoločnosti s pevnými základmi demokratických hodnôt.

Dnes si však nie som celkom istý či sme sa skutočne vybrali cestou poznania k hlbším hodnotám. Všetci pociťujeme eskalujúce napätie a únavu. Únavu z pandémie, o ktorej sme si mysleli, že už bude v tomto období iba zlou spomienkou, únavu zo straty slobody, únavu z neustálych opatrení a únavu z ekonomických dopadov vo všetkých oblastiach nášho života.

V minulom roku sme v spoločnosti JAVYS začali pripravovať zásadné zmeny, riešili dlhodobé zanedbávané problémy a vytvárali predpoklady na flexibilnejšie a hospodárnejšie riadenie firmy. V tomto roku sme ich postupne realizovali a sústredili sa na rozvoj spoločnosti. V roku 2021 sme uskutočnili presun sídla spoločnosti do Jaslovských Bohuníc, uviedli do života zásadnú zmenu organizačnej štruktúry s dôrazom na procesy a výraznú redukciu administratívno – riadiacich pozícií.

Pracovali sme na efektívnejšom riadení projektov, aby sme boli schopní vykonávať naše činnosti v súlade s modernými, zodpovednými a etickými štandardmi riadenia. Žiaľ, napriek všetkým racionalizačným opatreniam a efektívnejším nastaveniam, napriek pandémie, ktorú sa nám darilo zvládať bez dopadu na technologické procesy a efektívnosť, nás

Krásne Vianoce
a šťastný nový rok 2022

a najmä našu ekonomiku zasiahlo ďalšie rozhodnutie, a to zastavenie poskytovania komerčných služieb pre zahraničných partnerov. Museli sme sa tak náhle vyrovnávať nie len s náročnou situáciou súvisiacou s pandemiou, ale aj v oblasti hospodárenia spoločnosti a hľadať cesty, aby sme si riadne a včas splnili zmluvné záväzky.

Na druhej strane som rád, že sa nám aj v tomto zložitom období darilo dosahovať významné milníky vo vyradovacích procesoch a v oblasti nakladania s rádioaktívnymi odpadmi, že sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu udalosť, nemali sme žiaden pracovný úraz, ani požiar. Boli sme úspešní aj v oblasti jadrovej bezpečnosti a obstáli sme aj v certifikačnom audite. Získali sme ocenenie Zodpovedný zamestnávateľ, ktoré si veľmi vážim a pozitívne hodnotím aj zlepšenie vzájomnej komunikácie a vzťahov s predstaviteľmi samospráv.

Myslím, že aj tento rok je rokom kedy je viac než v minulosti potrebné, aby sme sa po mimoriadne náročnom období naozaj zastavili, sústredili sa na skutočné hodnoty, ktorými naprieč storočiami zostávajú ľudskosť, pochopenie pre druhých a solidarita s tými, ktorí mali v živote o trochu menej šťastia. Duchovné

hodnoty sa práve v tomto období o čosi viac dostávajú do povedomia a my si mnohokrát lepšie uvedomíme ich skutočný význam a hodnotu až keď ich stratíme. Preto je veľmi dôležité, aby sme tento sviatočný čas naozaj venovali sebe, svojim blízkym a hodnotám, ktoré nás spájajú, nie rozdeľujú.

Mojím osobným želaním je, aby sme do budúceho roka vykročili s nádejou, optimizmom ale aj pevným odhodlaním, že sme to práve a len my, kto dokáže zmeniť svet k lepšiemu, pretože len spoločnosti s jasným a pevným cieľom, v akej rodine, meste a krajine chceme žiť, dokážu budovať podmienky pre skutočne lepší život.

Dovoľte, aby som Vám a Vaším blízkym na záver poprial príjemné prežitie vianočných sviatkov v kruhu tých, na ktorých Vám záleží. Celkom na záver dovoľte, aby som nám všetkým vliadol do týchto dní veľkú dávku optimizmu, pretože táto kríza, tak ako všetky ostatné krízy prejdú a verím, že rok 2022 bude rokom, keď sa vrátíme do života aký sme poznali a kedy prevládne zdravý rozum, ktorý zostáva najlepším receptom na väčšinu problémov.

Pavol Štuller, MBA,
predseda predstavenstva
a generálny riaditeľ JAVYS, a. s.

Pozitívne hospodárenie aj v treťom štvrtroku

Spoločnosť JAVYS, a. s., vykázala k 30. 9. 2021 zisk po zdanení v sume 3,852 mil. € čo predstavuje prekročenie plánu k 30. 9. 2021 o 1,333 mil. €. Schválený plán OPFR na rok 2021 predpokladá dosiahnutie zisku po zdanení za rok 2021 v čiastke 3,072 mil. €. Ukazovateľ EBITDA bol vykázaný vo výške 12,871 mil. €, čo predstavuje prekročenie plánu k 30. 9. 2021 o 2,386 mil. €. EBIT bol dosiahnutý vo výške 6,430 mil. €, čo znamená prekročenie plánu o 2,184 mil. €.

Tržby a výnosy z prevádzkových činností k 30. 9. 2021 boli dosiahnuté vo výške 89,076 mil. €, čo predstavuje plnenie plánu tržieb k 30. 9. 2021 na úrovni 97,9 %. Na celkovej výške tržieb a výnosov sa oproti plánu pozitívne prejavili najmä vyššie ostatné tržby a výnosy (vyššie o 2,378 mil. €) najmä z dôvodu odpredaja dekontaminačnej linky pre Kozloduj, vyššie tržby za externé prevádzkové výkony BIDSF (vyššie o 4,296 mil. €) a vyššie tržby za prevádzkové výkony BIDSF – vlastné (RAO) (vyššie o 0,7 mil. €). Súčasne boli vykázané nižšie tržby za správu majetku a riadenie projektov NJF (nižšie o 3,023 mil. €), nižšie tržby za vlastné výkony NJF – nakladanie s RAO (nižšie o 1,561 mil. €), za nakladanie s RAO v SR (nižšie o 1,446 mil. €), za komerčné projekty – nakladanie s RAO (nižšie o 2,009 mil. €) a nižšie tržby za nakladanie s IRAO (nižšie o 0,455 mil. €).

Tržby za nakladanie s RAO a VJP dosiahli hodnotu 30,191 mil. €, čo predstavuje plnenie ročného plánu k 30. 9. 2021 na úrovni 61,4 %.

Nižšie plnenie plánu jadrových služieb ku dňu 30. 9. 2021 bolo vykázané najmä pri výkonnosti z komerčných činností.

V nákladoch z prevádzkových činností bolo oproti plánu k 30. 9. 2021 vykázané nižšie čerpanie nákladov o 4,271 mil. €, v celkovej výške 76,205 mil. €, čo predstavuje plnenie plánu k 30. 9. 2021 na úrovni 94,7 %.

Pokles nákladov oproti plánu bol takmer vo všetkých položkách, pričom najväčší vplyv na zníženie prevádzkových nákladov malo nižšie čerpanie ostatných služieb netechnologických o 2,329 mil. €, mzdových nákladov a sociálneho zabezpečenia o 1,333 mil. € a technologických opráv a udržiavani o 0,995 mil. €. Vyššie čerpanie bolo pri Službách - granty BIDSF a SIEA, kde bolo čerpanie plánu na úrovni 139,2 %, teda vyššie o 4,576 mil. €.

K 30. 9. 2021 dosiahli celkové náklady na činnosti ZČJE výšku 49,531 mil. €, z toho 45,964 mil. € predstavovali prevádzkové náklady a 3,567 mil. € boli investičné náklady. Fakturácia na NJF bola vo výške 48,114 mil. €, z čoho 44,548 mil. € predstavovali pre-

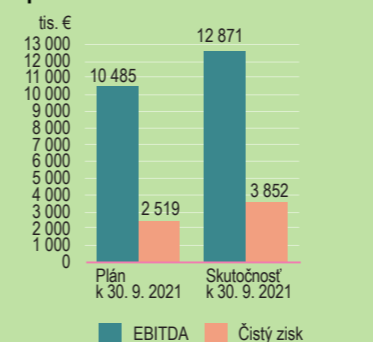
vádzkové faktúry a 3,566 mil. € investičné faktúry. Náklady prevyšujúce fakturáciu na NJF predstavovali čiastku 1,418 mil. €. K 30. 9. 2021 predstavovali neuhradené faktúry NJF výšku 5,253 mil. € (v lehote splatnosti).

Finančné prostriedky z BIDSF a SIEA boli k 30. 9. 2021 čerpané v celkovej výške 24,697 mil. €. Z tejto čiastky tvorí čerpanie na prevádzkové BIDSF projekty 20,426 mil. € a 2,732 mil. € na investičné BIDSF projekty. Čerpanie finančných prostriedkov projektu DO dosiahlo výšku 5,704 mil. € prevádzkových nákladov a 0,104 mil. € investičných nákladov. Finančné prostriedky SIEA projektov boli čerpané v celkovej výške 1,538 mil. €.

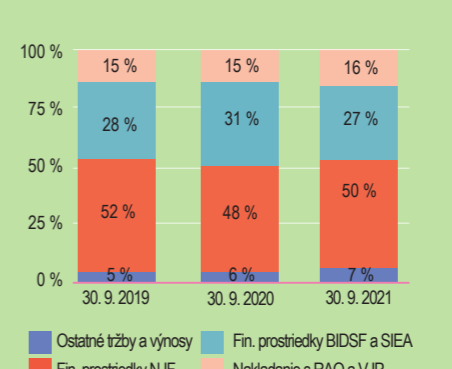
Investičné náklady boli k 30. 9. 2021 vynaložené vo výške 13,332 mil. €, pričom boli zdrojovo kryté finančnými prostriedkami NJF vo výške 3,566 mil. €, finančnými prostriedkami BIDSF vo výške 2,732 mil. € a vlastnými zdrojmi vo výške 7,034 mil. €.

JUDr. Vladimír Švigár,
riaditeľ divízie financií a služieb

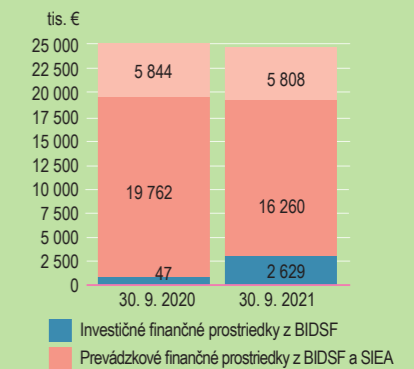
Porovnanie plánu a skutočnosti EBITDA a hospodárskeho výsledku po zdanení k 30. 9. 2021

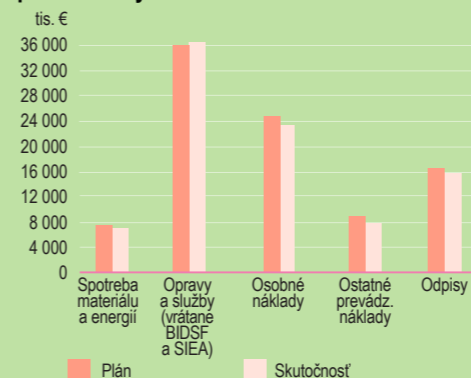
Porovnanie štruktúry tržieb k 30. 9. v rokoch 2019 – 2021

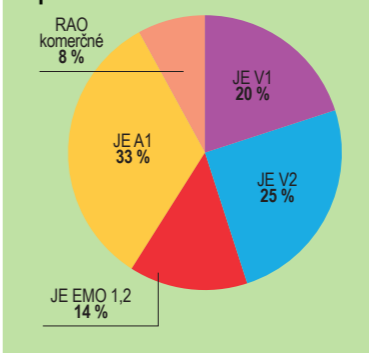
Čerpanie projektov BIDSF a SIEA k 30. 9. v rokoch 2020 a 2021

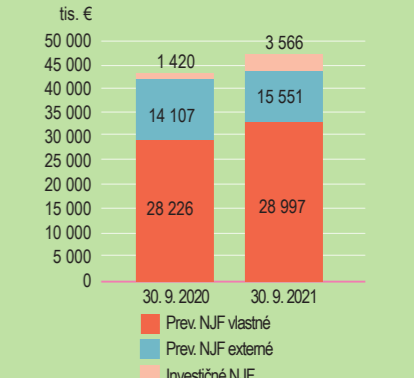
Porovnanie významných prevádzkových nákladov k 30. 9. 2021

Štruktúra tržieb za nakladanie s RAO a VJP podľa producenta RAO

Finančné prostriedky z NJF k 30. 9. v rokoch 2020 a 2021

Zástupcovia monitorovacej misie na pracovisku fragmentácie parogenerátorov. Foto: Rastislav Prítrský

Monitorovali pokrok projektov vyradovania JE V1

V rámci pravidelného monitorovania pokroku projektov vyradovania jadrovej elektrárne V1 navštívili 11. – 13. októbra 2021 spoločnosť JAVYS, a. s., zástupcovia Európskej komisie (EK) Ján Pánek, Jean-Philippe Guisset a Carlos Alvarez Aguilera.

Monitorovacie misie sa uskutočňujú dvakrát ročne v súlade s Nariadením Rady (EURATOM) 2021/100 a ich cieľom je zhodnotenie pokroku vo vyradovaní jadrovej elektrárne (JE) V1 za predchádzajúce obdobie. Od roku 2020 sa tieto misie konali formou videokonferencií z dôvodu opatrení súvisiacich s pandémiou Covid-19. Zástupcovia EK v lokalite Bohunice navštívili priestory strojovne JE V1, halu Škoda, zariadenia na spracovanie rádioaktívnych odpadov (RAO) a presvedčili sa o prograse demontáže zariadení v kontrolovanom pásme JE V1. Zástupcovia EK sa oboznámili aj s aktuálnym stavom jednotlivých projektov i plánovaných aktivít v rámci Programu Bohunice. Vzhľadom na technickú náročnosť prác veľmi pozitívne hodnotili priebeh vykonávaných činností v projekte BIDSF D4.2 „Demontáž veľkorozmerných komponentov primárneho okruhu“.

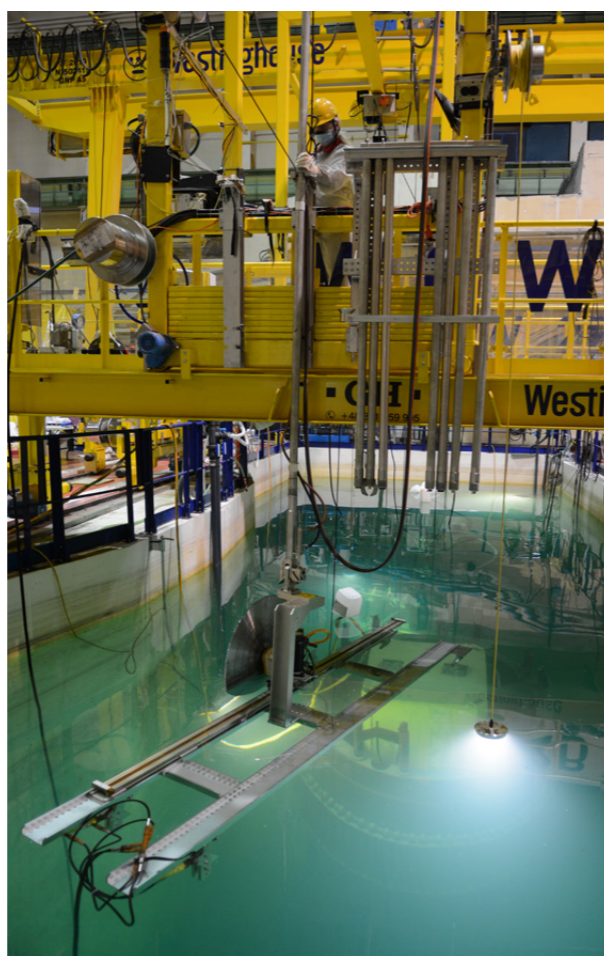
Po mesiaci, 8. novembra 2021, pokračovalo monitorovanie pokroku vyradovania JE V1 na zasadnutí Monitorovacieho výboru. Kvôli minimalizácii rizík spojených s pandémiou Covid-19 bolo zasadnutie Monitorovacieho výboru realizované formou videokonferencie, na ktorej sa zúčastnili okrem členov októbrovej monitorovacej misie EK a zástupcu generálneho riaditeľa pre energiu Massima Garribu aj predstavitelia Ministerstva hospodárstva SR, Európskej banky pre obnovu a rozvoj, Slovenskej elektrizačnej prenosovej sústavy, a. s., Slovenskej inovačnej a energetickej agentúry, Úradu jadrového dozoru SR a Národného jadrového fondu. Monitorovací výbor schválil monitorovaciu správu za prvý polrok 2021. Tento dokument vyhodnocuje dosiahnuté ciele, výsledky a ukazovatele plnenia pokroku projektu vyradovania JE V1.

Program Bohunice

Činnosti vyradovania JE V1 sú spolufinancované z prostriedkov Európskej únie (EÚ) prostredníctvom Programu Bohunice. Jeho cieľom je pomôcť Slovenskej republike pri uskutočňovaní postupného procesu smerujúceho ku konečnému vyradeniu blokov 1 a 2 JE V1 v súlade s plánom vyradovania z prevádzky pri súčasnom zachovaní najvyššej úrovne bezpečnosti.

Ing. Jozef Haring,

tím líder plánovania a technického inžinieringu projektov vyradovania JE V1

Fragmentácia vnútorných častí reaktora. Foto: Rastislav Prítrský

JAVYS ako Zodpovedný zamestnávateľ

Spoločnosť JAVYS, a. s., sa zapojila do programu „Zodpovedný zamestnávateľ“, ktorý je nástrojom na podporu zlepšovania systému riadenia ľudských zdrojov u zamestnávateľov v Slovenskej republike.

Národný inšpektorát práce stanovil podmienky, ktorých splnenie oprávňuje zamestnávateľa k používaniu označenia „Zodpovedný zamestnávateľ“. Splnenie týchto podmienok bolo preverované inšpektormi práce v období od 26. - 30. júla 2021 v spoločnosti JAVYS, a. s., a na Inšpektoráte práce v Nitre. Výkon inšpekcie v spoločnosti JAVYS, a. s., bol zameraný na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľa vyplývajúcich z pracovnoprávných vzťahov a na kontrolu dodržiavania zákazu nelegálnej práce a zamestnávania v období január až jún 2021.

Národný inšpektorát práce udelil na základe splnenia kritérií a návrhu Riadiacej komisie programu spoločnosti JAVYS, a. s., titul „Zodpovedný zamestnávateľ“. Súčasťou osvedčenia je plaketa s titulom

„Zodpovedný zamestnávateľ“ a oprávnenie používať logo programu počas celého päťročného obdobia platnosti osvedčenia.

Osvedčenie potvrdzuje, že spoločnosť JAVYS, a. s., zaviedla efektívny systém starostlivosti o zamestnancov, pracovné podmienky, zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (BOZP) a uplatňuje zodpovedný prístup k dodržiavaniu povinností vyplývajúcich z právnych predpisov. Zároveň zaväzuje JAVYS, a. s., k udržiavaniu a sústavnému zlepšovaniu pracovných podmienok zamestnancov, pracovného prostredia, k zvyšovaniu úrovne BOZP a k šíreniu myšlienok kultúry zamestnávania.

Mgr. Jana Čápková,
referentka komunikácie

Členovia OIK Jaslovské Bohunice v Maďarsku

Členovia Občianskej informačnej komisie v Jaslovských Bohuniciach navštívili susedné Maďarsko. Prezreli si jadrovú elektrárňu v Paksi a podzemné úložisko rádioaktívnych odpadov v Bataapáti.

Zahraničnú pracovnú cestu organizuje OIK pre svojich členov každoročne, pričom tá tohtoročná sa uskutočnila pre celosvetovú pandémiu po jeden a polročnej pauze.

Cieľom návštev jadrových zariadení členmi OIK v zahraničí je najmä oboznámenie sa s prevádzkou, bezpečnostnými predpismi, či výmena skúseností vzájomnej spolupráce samsprávy a prevádzkovateľov zariadení. Jedným z dominantných bodov programu bývajú aj rozhovory so zástupcami miestnych samospráv o možnostiach kompenzácií pre mestá a obce za vznikajúcu záťaž. Takéto vzájomné informovanie sa pomáha všetkým stranám k zobjektívneniu náhľadu na obdobné technologické činnosti spoločnosti, zdravej a mnohokrát inšpirujúcej

konfrontácii. Vedú k lepšiemu vzájomnému porozumeniu a dialógu a mnohokrát aj k zlepšovaniu niektorých procesov či legislatívnych návrhov.

Členovia OIK navštívili podzemné úložisko rádioaktívnych odpadov v Bataapáti. Foto: Mgr. Robert Holý

Tohtoročná návšteva v Maďarsku bola pre členov OIK informačne obohacujúca aj vďaka jedinečnosti navštíveného podzemného úložiska stredne a nízkoaktívnych rádioaktívnych odpadov (RAO) v Bataapáti, kde mali možnosť

vidieť spôsob ukladania RAO v podzemí úložiska vybudovaného v granitovom podlaží. Prezreli si systém monitoringu a kontroly v oblasti bezpečnosti, vplyvu na okolie a životné prostredie, ale vypočuli si aj aké kompenzácie dostávajú okolité obce od štátu.

Dozvedeli sa o nepeňažných benefitoch, akými je napríklad prednostné zamestnanie obyvateľov okolitých obcí spĺňajúcich kvalifikačné predpoklady, rozvoji regiónu a zvýšení zamestnanosti prostredníctvom mnohých súvisiacich a obslužných činností. V jadrovej elektrárni mali možnosť vidieť reaktorovú sálu, riadiace pracovisko (tzv. velín) a navštívili aj infocentrum. Osviežením návštevy infocentra bolo stretnutie s olympijským víťazom z OH v Barcelone z roku 1992, držiteľom zlatej medaily v džude, Antalom Kovácsom, ktorý infocentrum jadrovej elektrárne vedie.

Mgr. Miriam Žiaková,
hovorkyňa

Študenti STU sa zaujímali o vyradovanie jadrových zariadení JAVYS, a. s.

V piatok 5. novembra 2021 navštívili spoločnosť JAVYS, a. s., študenti posledného ročníka inžinierskeho štúdia Fakulty elektrotechniky a informatiky Slovenskej technickej univerzity v Bratislave so zameraním na jadrovú energetiku.

Program exkurzie bol zameraný na vyradovanie jadrových zariadení z prevádzky a nakladanie s rádioaktívnymi odpadmi (RAO). V kontrolovanom pásme jadrovej elektrárne V1 si budúci energetici prezreli fragmentovanie tlakových nádob reaktora, vnútroreaktorových častí, ale i nakladanie s ďalším vyradovaným materiálom a jeho dekontamináciu. Najväčší záujem však vyvolala obhliadka pracoviska fragmentácie parogenerátorov, kde videli delenie teplovýmenných rúrok parogenerátora a dozvedeli sa viac o procese vyradovania týchto veľkorozmerných zariadení.

Praktická ukážka dialkoveho ovládania žeriavov v Integrovanom sklade RAO. Foto: Rastislav Prítrský

V priestoroch Integrovaného sklada rádioaktívnych odpadov sme študentom poskytli odborné informácie o výstavbe tohto jedinečného zariadenia, účele využívania, množstve a type skladovaných odpadov a samotnej prevádzke. Záverečná časť exkurzie sa konala v priestoroch informačného centra so zameraním na triedenie, spracovanie, transport a ukladanie RAO. Exkurzia sa uskutočnila ako praktické doplnenie poznatkov v rámci predmetu Vyradovanie jadrových elektrární. **Rastislav Prítrský,** referent komunikácie

Zamestnanci JAVYS vnímajú bezpečnosť ako dôležitú hodnotu

Z poverenia Európskej komisie fínska firma VTT Technical Research Centre of Finland Ltd. realizovala v spoločnosti JAVYS, a. s., štúdiu zameranú na hodnotenie vyspelosti kultúry bezpečnosti vo vyradovacích organizáciách. „Nezávislá hodnotiacia štúdia tejto oblasti v takom veľkom rozsahu sa konala v JAVYS, a. s., po prvýkrát a nepochybne prispeje k trendu zvyšovania úrovne kultúry bezpečnosti,“ ozrejmuje jej dosah **Mgr. Gabriela Valancová**, inžinierka riadenia kultúry bezpečnosti a evidencie jadrových materiálov.

Čo bolo cieľom hodnotiacej štúdie realizovanej od decembra 2020 do augusta 2021?

Jej cieľom bolo zistiť úroveň vyspelosti kultúry bezpečnosti vo vyradovaných elektrárnach V1 Bohunice, Ignalina a Kozloduj, u ktorých je proces vyradovania z prevádzky spolufinancovaný finančnými prostriedkami Európskej únie (Nuclear Decommissioning Assistance Programme). Pripomeňme si, že slovenský zákon č. 541/2004 Z. z. o mierovom využívaní jadrovej energie (atómový zákon) definuje kultúru bezpečnosti ako „postoje a zásady správania sa držiteľa povolenia a jeho zamestnancov schválené štatutárnym orgánom a pochopené a podporované všetkými zamestnancami, ktoré zabezpečia prioritu jadrovej bezpečnosti nad všetkým ostatným“. V spoločnosti JAVYS, a. s., je kultúra bezpečnosti jedným z nástrojov riadenia jadrovej bezpečnosti.

Aké informácie zaujímali fínskych odborníkov?

V prvej časti štúdie sa uskutočnil zber údajov o aktuálnom stave kultúry bezpečnosti a o procese samohodnotenia kultúry bezpečnosti. Spoločnosti VTT boli poskytnuté viaceré dokumenty z oblasti kultúry bezpečnosti, radiačnej ochrany a hodnotenia bezpečnosti prevádzky jadrových zariadení JAVYS, a. s., za predošlé roky. V rámci zberu údajov bol realizovaný aj dotazník, ktorý vyplňali naši zamestnanci, ako aj zamestnanci dodávateľských a subdodávateľských firiem. Návratnosť dotazníka za JAVYS, a. s., bola 42 %, za čo patrí vďaka všetkým kolegyňam a kolegom, ktorí sa do tohto prieskumu zapojili. Získané informácie boli následne analyzované a spracované do dvoch hodnotiacich správ. Z dôvodov uplatňovania protipandemických opatrení v roku 2021 bola celá agenda prípravy a realizácie štúdie organizovaná prostredníctvom internetovej komunikácie, elektronického dotazníka a online stretnutí.

Aké pozitívne pozorovania vyplynuli zo štúdie?

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že takmer všetky skúmané oblasti zamestnanci JAVYS, a. s., hodnotia pozitívne. Najpozitívnejším zistením však je, že bezpečnosť vnímajú ako dôležitú hodnotu. Členovia manažmentu a zamestnanci, pracujúci v kontrolovanom pásme, vykázali vysoký zmysel pre osobnú zodpovednosť a bezpečnostné povedomie.

Pozitívny vzťah k bezpečnosti je zamestnancami spoločnosti JAVYS, a. s., vykazovaný dlhodobo, zrejmý bol aj počas posledného interného prieskumu kultúry bezpečnosti v roku 2020. Zamestnanci vnímajú svoje pracovné prostredie ako bezpečné a so svojou prácou sú spokojní. Orientácia na budúcnosť, najmä v komerčných aktivitách, ktorá vyplynula z odpovedí na otvorené otázky, ich motivuje k rozvoju prostredníctvom benchmarkingu a učenia sa z medzinárodných osvedčených postupov.

Boli definované konkrétne príležitosti na zlepšenie?

Medzi oblasti, ktoré majú potenciál na zlepšenie v JAVYS, a. s., patrí leadership zamestnancov, najmä interakcie medzi manažmentom a zamestnancami. Ďalšou príležitosťou na možný rozvoj do budúcnosti je zlepšenie spolupráce a komunikácie medzi organizačnými jednotkami. Odporúča sa aj podporovať takú atmosféru, ktorá podnieti zamestnancov k častejšiemu nahlasovaniu bezpečnostných incidentov. Pozitívom je taktiež záujem zamestnancov o rozšírené možnosti zvyšovania kvalifikácie, nad rámec povinných školení (napr. jazykové kurzy). Z rozhovorov s dozornými orgánmi bola identifikovaná požiadavka na zvýšený dohľad nad dodávateľmi.

Analýza dodávateľských organizácií procesu vyradovania JE V1 z pohľadu kultúry bezpečnosti je veľmi zaujímavá, pretože takéto hodnotenie dodávateľov nikdy doteraz nebolo v spoločnosti JAVYS, a. s., realizované.

Premietne spoločnosť JAVYS, a. s., odporúčania z hodnotiacej štúdie do konkrétnych úloh?

Napriek tomu, že odporúčania na zlepšenie nie sú pre JAVYS, a. s., záväzné, považujeme ich za bohatý zdroj podnetov na zlepšenie procesov samohodnotenia kultúry bezpečnosti v rámci spoločnosti, ako i kultúry bezpečnosti samotnej. Zároveň budú slúžiť ako východisko pri stanovovaní nových úloh do Akčného plánu kultúry bezpečnosti na ďalšie roky.

Účasťou na štúdiu spoločnosť JAVYS, a. s., ako organizácia pobe-
rajúca finančnú podporu EÚ na vyradovanie jadrovej elektrárne V1, splnila požiadavku Európskej komisie a zároveň získala nezávislý odborný pohľad na úroveň vyspelosti kultúry bezpečnosti a procesu jej samohodnotenia.

-R-

Pohľad na areál JAVYS, a. s. Foto: archív JAVYS, a. s.

Medzinárodní odborníci ocenili profesionálny prístup

Štrnásť odborníkov z Európy a Ázie sa stretlo 18. – 22. októbra 2021 na Slovensku v rámci zasadnutia skupiny TAG 70. Diskutovali o procese vyradovania jadrových elektrární a súvisiacich činnostiach.

Technická poradná skupina (TAG Technical Advisory Group) pri Agentúre pre jadrovú energiu Organizácie pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (NEA-OECD) z dôvodu nepriaznivej pandemickej situácie absolvovala sériu online mítingov, no napokon sa s miernym časovým oneskorením podarilo zrealizovať na pôde JAVYS, a. s., stretnutie technikov.

Na tohtoročnom zasadnutí TAG 70 na Slovensku sa zúčastnili zástupcovia stredného manažmentu, projektoví manažéri a koordinátori procesov vyradovania jadrových zariadení zo Švédska, Švajčiarska, Francúzska, Japonska, Taiwanu, Dánska a Talianska. Odborníci na rôzne činnosti a etapy vyradovania prezentovali uplatňované postupy a spôsoby technických riešení, priblížili praktické skúsenosti získané v rôznych fázach vyradovacieho procesu v rámci jednotlivých projektov. Počas prehliadky pracovísk spoločnosti JAVYS, a. s., navštívili kontrolované pásmo jadrovej elektrárne V1 v Jaslovských Bohuniciach, kde je realizovaná demontáž a fragmentácia veľkorozmerných komponentov primárneho okruhu. Prezreli si aj dozorňu Integrovaného skladu rádioaktívnych odpadov (RAO). V Republikovom úložisku RAO v Mochovciach pozitívne hodnotili predovšetkým veľký progres realizácie úložných kapacít pre veľmi nízko a nízko aktívne RAO.

Zahraniční kolegovia ocenili realizované aktivity spoločnosti JAVYS, a. s., v oblasti bezpečného vyradovania jadrových zariadení, nakladania s rádioaktívnym odpadom a najmä vysoký podiel materiálov uvoľňovaných do životného prostredia a rýchle tempo vyradovania jadrovej elektrárne V1.

Zasadnutia skupiny TAG sú principiálne organizované v lokalite vyradovaného jadrového zariadenia a spravidla sa konajú dvakrát ročne. Zúčastňujú sa na nich zástupcovia organizácií, ktoré signovali zmluvu o výmene vedeckých a technických informácií o vyradovaní jadrových zariadení (CPD) uzavretú s NEA-OECD.

Otvorená výmena skúseností účastníkov stretnutí Skupiny technického poradenstva je jedinečná forma získavania aktuálnych poznatkov z rôznych projektov vyradovania jadrových zariadení, čo výrazne prispieva k úspore času, nákladov, radiačných dávok, výskumu a vývoja v tejto dôležitej oblasti záverečnej časti jadrovej energetiky. Nezanedbateľný je i príspevok k zvyšovaniu bezpečnosti a efektívite prác pri vyradovaní jadrových zariadení.

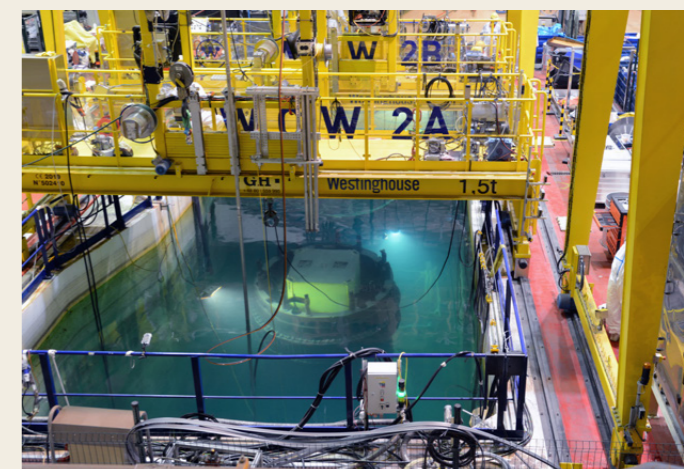
Nasledujúce technické stretnutie TAG 71 by sa malo konať v Japonsku. Finálne rozhodnutie o jeho konaní sa očakáva v januári 2022 na základe aktuálnej pandemickej situácie.

-R-

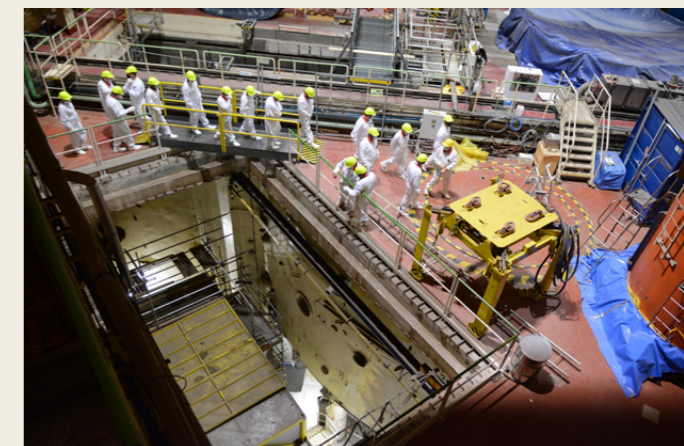
Foto: Rastislav Prítrský

Zahraniční odborníci počas prehliadky reaktorovej sály JE V1.

Bazén mokrej fragmentácie vnútorných častí reaktorov.

Pohľad do vyprázdneného boxu parogenerátorov.

Na Republikovom úložisku RAO v Mochovciach.

Časť TNR je v sklade, časť na úložisku

Spoločnosť JAVYS, a. s., dosiahla v rámci vyradenia JE V1 ďalší významný míľnik, 20. novembra 2021 bola ukončená fragmentácia tlakovej nádoby reaktora (TNR) 1. bloku s celkovou hmotnosťou 205 ton.

Rezanie tlakovej nádoby reaktora trvalo štrnásť mesiacov, fragmenty TNR boli odvázané do viacerých jadrových zariadení spoločnosti JAVYS, a. s. Časť fragmentov, ktoré tvorili stredne aktívny odpad, bola vložená do ôsmich kusov tienených kontajnerov a odvezená do Integrálneho skladu rádioaktívnych odpadov v Jaslovských Bohuniciach na dlhodobé skladovanie. Zvyšná časť fragmentov tvoriacich nízko aktívne odpady bola odvezená v špeciálnych košoch na aktívnu zálievku do vláknobetónových kontajnerov do zariadenia Finálne spracovanie kvapalných rádioaktívnych odpadov v Mochovciach a odtiaľ na Republikové úložisko rádioaktívnych odpadov v Mochovciach na ich konečné uloženie.

Okrem tlakovej nádoby sú paralelne rezované vnútorné časti reaktora - nosný plášť s jeho dnom, blok ochranných rúr a kôš aktívnej zóny, tieniace kazety, spojovacie tyče a absorbéry z celého obdobia prevádzky.

Fragmentácia koša aktívnej zóny.
Foto: Rastislav Prítrský

V JAVYS-e zvládame veľa činností v malom priestore

Projekt D4.2 Demontáž veľkorozmerných komponentov primárneho okruhu je výnimočný nielen rozsahom vykonávaných prác, ale najmä činnosťami, zatiaľ realizovanými iba v niekoľkých vyradených jadrových elektrárnach na svete. V jadrovej elektrárni (JE) V1 ich zabezpečuje konzorcium spoločností Westinghouse Španielsko, Westinghouse Švédsko a VUJE, a. s. Pracujú v nich odborníci s rozsiahlymi skúsenosťami z podobných projektov.

O tomto technicky náročnom projekte, a nielen o ňom, sme sa rozprávali s **Larsom Akessonom**, ktorý realizuje práce na fragmentácii aktivovaných častí primárneho okruhu JE V1, konkrétne tlakových nádob reaktorov a ich vnútorných častí.

Mohli by ste našim čitateľom priblížiť spôsob fragmentácie reaktora a jeho vnútorných častí?

Na rezanie tlakovej nádoby reaktora a vnútorných častí používame elektrické okružné píly, hydraulické pásové píly a rôzne hydraulické strihacie nástroje. Sú vyrobené tak, aby sa dali používať pod vodou a boli ľahko dekontaminovateľné. Voda nám zabezpečuje tienenia žiarenia, ktoré vychádza z fragmentovaných častí. Nástroje sú riadené diaľkovo. Rovnaký spôsob sme použili vo Švédsku pri vyradení JE Barsebäck.

Je niečím odlišné alebo výnimočné vyradenie JE V1 v porovnaní s inými elektrárnami?

V rámci projektu D4.2 sa v relatívne obmedzenom priestore reaktorovej sály a hermetických priestorov vykonáva paralelne veľa činností. Z tohto dôvodu je tu značný pohyb pracovníkov, ktorí realizujú jednotlivé operácie. Preto občas nastane situácia, keď je nevyhnutné čakanie medzi jednotlivými operáciami, pretože niektoré činnosti na seba nadväzujú.

Povedal by som, že v JAVYS-e zvládame naraz veľa činností v malom priestore.

Na fragmentáciu tlakovej nádoby reaktora a vnútorných častí reaktora sa používajú dve pracoviská mokrého rezania. Sú to bazény hlboké približne 12 metrov. Každé pracovisko má dve pracovné stanice s dvomi obslužnými plošinami a dvomi mostovými žeriavmi, priestor na manipuláciu so zariadením a výmenu rezných nástrojov. V blízkosti bazénov sa vykonáva aj príprava, respektíve rekonfigurácia fragmentačných zariadení a ich prípadné opravy.

Dôležitú úlohu pri tomto špeciálnom druhu rezania zohráva kvalita vody v bazénoch, od ktorej priamo závisí viditeľnosť. Kvalita vody je pravidelne monitorovaná vyhodnotením objemovej aktivity, chemického a mikrobiologického režimu. Voda je kontinuálne filtrovaná pieskovými filtračnými jednotkami a špeciálnymi filtrami na dne bazénov. Zníženie kvality vody zhoršuje viditeľnosť, čo môže viesť k časovým stratám pri fragmentácii.

V energetickom priemysle pôsobí 40 rokov.

Aký je váš pracovný deň?

Môj pracovný deň závisí od realizovaných činností. Zvyčajne sa priamo venujem fragmentácii vnútorných častí reaktora. Inokedy zasa robím potrebnú údržbu, respektíve opravy zariadení alebo pripravujem a nastavujem nové píly s kolegami zo spoločnosti Robo Piešťany.

Veľmi oceňujem perfektnú spoluprácu s kolegami z JAVYS-u, ktorí mi ochotne vychádzajú v ústrety aj pri riešení naliehavých požiadaviek.

Práca, ktorú vykonávate je veľmi zodpovedná. Môžete stručne popísať vašu pracovnú kariéru?

Je výhodou, ak ste už predtým pracovali v jadrovej energetike, pretože máte skúsenosti s prácou pod vodou a so všetkými rutinne vykonávanými činnosťami. V energetickom priemysle pôsobím 40 rokov. Môj prvý kontakt s jadrovou energetikou sa viaže na vŕtanie a pílenie betónu. V roku 2016 som začal pracovať vo švédskych spoločnostiach EXTREM BORR & SÄGTEKNIK SP AB, ktorá sa zameriava na segmentáciu, vŕtanie, pílenie, rezanie, frézovanie a zhutňovanie v extrémnych prostrediach. V jadrovej elektrárni Barsebäck som sa podieľal na vyradení reaktora.

Ako dlho ste na Slovensku a čo vás tu najviac prekvapilo? V čom sú si Slováci a Švédi podobní a v čom rozdielni?

Na Slovensku som vyše dvoch rokov. Prekvapilo ma, akí sú tu ľudia priateľskí, ústretoví a pohostinní. Slováci a Švédi sú si vo väčšine vecí dosť podobní. Najväčší rozdiel je v jazyku 😊.

Stretávame vás v závodnej jedálni. Zvykli ste si na našu stravu? Slovenská kuchyňa mi chutí. Je zábavné vyskúšať nové jedlá, ktoré by ste inak neskúsili.

Čo vám na Slovensku najviac chýba? Navštívili ste už niektoré turistické atrakcie?

Najviac mi chýba moja manželka a deti. Kvôli neutešenej situácii súvisiacej s pandémiou ochorenia COVID-19, ktorá trvá už skoro dva roky, nemohla zatiaľ manželka prísť za mnou. Dúfam, že pandémia ustúpi, aby sme tu s manželkou mohli spolu stráviť dovolenku. Doteraz som navštívil Bratislavu a niekoľko hrádov v okolí.

Ďakujem za rozhovor a želim vám veľa úspechov vo vašej práci.
-R-

Foto: Rastislav Prítrský

Lars Akesson pri manipulácii s kotúčovou pilou.

Fragmentácia tlakovej nádoby reaktora.

S batohom za dobrodružstvom

Jelenia skala, západ slnka.

Príroda a turistika sú nádherné v každom ročnom období. Jar a leto nás vnesie do zelenej rozprávky. Jeseň nám svojimi farbami ukáže svoju pestrofarebnosť. Zima nám zase dovoľí nahliadnúť do zasneženej krajiny, kedy je všetko pokojné, čisté, nedotknuté. Práve na jeseň a cez zimu sa začínajú vyskytovať čarovné javy. Stačí vyjsť len na malý vrchol a ocitneme sa pod azúrovým nebom a žiariacim slnkom.

Akej turistike sa venujete?

Venujeme sa najmä pešej turistike. Vyhľadávame prevažne trasy, kde je čo najmenej ľudí a uprednostňujeme väčšinou jednoduché túry. Ich výhodou je, že nemáme starosti s ubytovaním. Za turistikou jazdíme v okruhu do 150 km v rámci Slovenska. Nenecháme si ujsť očarujúce javy v každom počasí ako sú inverzie a osvetlenie oblohy nad horizontom, ktoré môžeme pozorovať pri západe slnka.

Ako ste sa stali turistami?

Miloš: Keď som začal pracovať na dozimetrii, kolega Tomáš ma oslovil, či by som nechcel ísť na výlet na tretí najvyšší vrch Malých Karpát – Vápenná, ktorá je súčasťou Plaveckého krasu. Svoje vtedajšie rozhodnutie som vôbec neľutoval a dokonca ma výlet uchvátil. Po tomto vydarenom tripe ich začalo pribúdať. Občas sa k nám pridávajú blízki kamaráti a dokonca aj najbližší kolegovia z práce.

Čo pre vás turistika znamená?

Turistika je úžasnou aktivitou, pri ktorej si zašportujeme a prečistíme si myseľ. Okrem pohybu na čerstvom vzduchu, spoznávania prírody a okolitých zaujímavostí sa udržiavame v dobrej kondícii, zažívame krásne a radostné momenty a okamihy. Čas strávený v prírode má

Technik radiačnej bezpečnosti – uvoľňovanie spod IK **Miloš Sýkora** má rád prírodu a hlavne pobyt v lese, či v horách. Rád spoznáva a objavuje prírodné krásy. Spolu s kolegom technikom radiačnej ochrany – metrológie IŽ **Tomášom Karelom** navštevujú rôzne turistické miesta na Slovensku, na ktoré sa s nimi vydáme prostredníctvom nášho časopisu.

Cestou na Veľký Rozsutec.

na náš organizmus blahodarné účinky. Výlety do prírody sú pre nás príjemným relaxom a spôsobom ako si oddýchnuť od každodenných povinností a starostí.

Aké sú vaše najobľúbenejšie miesta, ktoré ste na Slovensku spoznávali?

Najčastejšie chodíme na turistiku do nášho najbližšieho pohoria a to do Malých Karpát. Medzi naše najobľúbenejšie miesta patria vrch Jelenia hora (475 m n. m.) v Malých Karpatoch, majestátny vrch Vápeč (956 m. n. m.) v pohorí Strážovské vrchy, magický vrch Klak (1 351,6 m. n. m.) v lúčanskej časti Malej Fatry. Ďalej je to už spomínaný hrebeň Vápenej (752 m. n. m.) v Malých Karpatoch i turisticky exponovanejšia Téryho chata (2 015 m. n. m.) vo Vysokých Tatrách. Ako tip na nenáročnú turistiku pre rodičov s malými deťmi jednoznačne odporúčame Jeleniu horu alebo aj Čermákovú lúku neďaleko Modry.

Klak, Malá Fatra.

Podelite sa s nami o nejaký vtipný zážitok z turistiky?

Tomáš: Na jednom výlete sme vyliezli na kopec a chceli sme si postaviť stany. No Miloš nikdy nestanoval, tak som sa ponúkol, že mu pomôžem. A navyše fúkal nepríjemný vietor. Keďže som svoj stan neukotvil, vietor spôsobil, že sa z neho stal „neovládateľný dron“, ktorý sfúklo o 70 výškových metrov nižšie do ťažko dostupného terénu. Turisti na kopci sa na tejto udalosti zabávali a povzbudzovali ma, aby som stihol dobehnúť rútiaci sa stan, ktorý sa zastavil až v pásme lesa, kde sa zachytil o strom. Potom som sa musel vrátiť so stanom naspäť hore na kopec.

A naopak, spomeniete si na nepríjemné zážitky alebo situácie?

Miloš: Bol som sám na turistike so svojim psom, ktorého som mal na vôdzke, keď zrazu z neďalekej húštiny, asi 4 m od nás, vybehol rozzúrený diviak. Zrejme sme ho vyrušili zo spánku. Nestihol som ani zareagovať. Mój pes však áno a začal brechať. Divoak našťastie zmizol v lese. Odporúčame turistom, aby sa držali značených chodníkov a neodbočovali do neznámeho terénu. Keď je viditeľnosť obmedzená, pomôže rozprávať sa, spievať si, písať, tleskať alebo inak dopredu upozorniť lesnú zver na prítomnosť človeka.

Krásna príroda neláka turistov len počas jarných či letných mesiacov, ale aj v zime. Vraj ste absolvovali náročnejší vysokohorský výstup na Téryho chatu práve v decembri.

Téryho chata vo Vysokých Tatrách patrí medzi najvyššie položené

chaty otvorené počas celého roka a my sme sa na ňu vybrali aj v čase tuhej zimy. Pocitová teplota klesala pod mínus 30° a vietor dosahoval takmer 80 km/hod. Zo Starého Smokovca cez Hrebienok na Zamkovského chatu to bola pohodová turistika v pásme lesa. Nad pásmom lesa to začalo byť zaujímavé a vo Veľkom hangu vo výške asi 1 800 m. n. m. už bol extrémny vietor a vrstva snehu mala výšku viac ako jeden meter. Ďalej sme si netrúfli. S horským nosičom sme sa vrátili naspäť na Hrebienok. Hrozilo viac nebezpečenstiev a dokonca aj padnutie lavíny. Téryho chatu sa nám podarilo zdolať až na tretí pokus v letných mesiacoch. Na turistiku počas roka sme vybavení podľa náročnosti trasy, predpovedi počasia a poveternostných podmienok. Základ je zostať v suchu a v teplotnom komforte. Súčasťou nášho výstroja a výbavy je samozrejme lekárnica a čelovka. A v zimných mesiacoch vždy pribalíme do batohu poriadne turistické mačky.

Nočný výstup na Klak.

Aké turistické miesta by ste chceli najbližšie navštíviť?

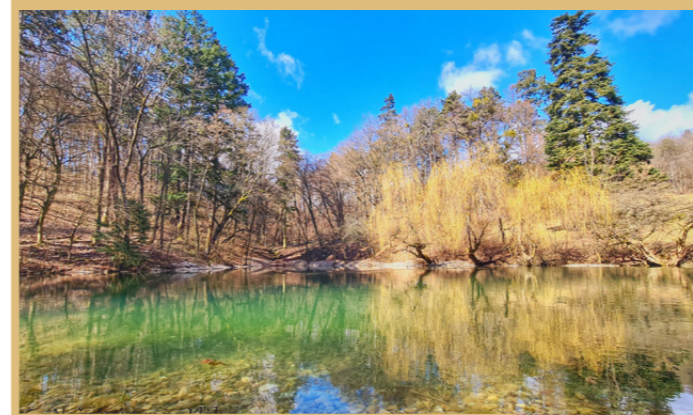
Najviac nás lákajú trasy a vrcholy, ktoré sme ešte nezdolali – hrebeň Západných Tatier, Veľká Fatra, prielom Hornádu a veľa ďalších.

Slovenské hory sú naozaj krásne a ponúkajú reálne dostatok možností a zážitkov a je len na nás, či ten batoh vezmeme a vyrazíme za dobrodružstvom. Všetkým to vrelo odporúčame, je to úžasný koníček, ktorý keď vás strhne, tak už vás len tak ľahko neopustí.

Ďakujem za rozhovor.

Mgr. Jana Čápková, referentka komunikácie

Štyri ročné obdobia očami našich turistov

Jazierko pod Smolenickým zámkom.

Veľký Rozsutec.

Cestou na Vysokú, Malé Karpaty.

Cestou na Klak, Malá Fatra.

Fotky na dvojstrane pochádzajú z archívu Miloša Sýkora a Tomáša Karela.

Spoločnosť JAVYS podporila Braňovu šancu na lepší život

Občianske združenie Divé maky podporuje mimoriadne nadané rómske deti zo sociálne znevýhodneného prostredia v rozvoji ich vzdelania a talentu. Hľadá im donorov, ktorí sú ochotní prispieť na ich vzdelávanie a dáva im tak šancu na lepšiu budúcnosť.

Spoločnosť JAVYS, a. s., sa rozhodla podporiť pätnásťročného Branislava Piskora, chlapca s mimoriadnym výtvarným talentom.

„Vyrastal som v obci Sečovská Polianka. Od detstva sme žili v pomerne skromných podmienkach a ako sa hovorí z ruky do úst. Mám dvoch bratov a jednu sestru a teraz bývame s mamou v podnájme v Michalovciach. Museli sme sa odsťahovať od otca, s ktorým sa mama rozviedla, pretože sme zažívali psychické a fyzické násilie. Škola ma baví, hlavne matematika a biológia.

Braňovi sme pomohli príspevkom na ročné štipendium v umeleckej škole.

Foto: divemaky.sk

Preto som si vybral strednú zdravotnícku školu, odbor zdravotná sestra. Rád pomáham druhým. Najviac ma ale teší kreslenie, je to jediná vec, pri ktorej vôbec nemyslím, len kreslím.

Kreslím všade, doma alebo cez prestávky v škole. Najradšej kreslím portréty obyčajnou ceruzkou. Nikdy som nechodil na výtvarný krúžok alebo výtvarnú školu, ale chcel by som to skúsiť a rozvíjať svoj talent“, povedal o svojom živote Branislav.

Braňovi sme pomohli rozvíjať jeho výtvarný talent príspevkom na ročné štipendium v umeleckej škole. Veríme, že aj vďaka našej pomoci ho motivujeme k osobnému rozvoju a dáme mu šancu na lepší a krajší život.

Mgr. Miriam Žiaková,
hovorkyňa

Krížovka

slovenské príslovie	chirurgicky odstránil	tlakom si vylupovala plody	Edita (dom.)	EČV okr. Nitra	vyhadzovala hnoj	asanačný podnik	Fujala Oto	masť	EČV okr. Rimavská Sobota	úrad emira	mužské meno	termín, po anglic.	Audio Video Objects (skr.)	solmizačná slabika	pomocky: KONEV, ALAPA, PINKAS	stvrdnuté výrastky na koži	nezavraždim
Alena (dom.)							stíhal trestom spojka										kód Bruneja
1. časť tajničky																	rénium (zn.) Róberta (dom.)
podnik v Trnave				vďaka, po nemeč, český dirigent					Imrich (dom.) ľudské zvuky							jedenkrát vo, po česky	
Univerzita Karlova (skr.)			majiteľka španielska rieka					zvuk pri búrke kanadský futbalista					číra tekutina ruský maršal				
vytáhovala meč							Sarmat prútik					balkánske jedlo nahor					
Olympia (dom.)						mzda Aladár (dom.)					holmium (zn.) pohrebná hostina						vietn. tlač. agentúra Alter Host Identifier
sokol, po holand.					nástenný gobelín hektoliter (zn.)				typ áut Hyundai spat (zn.)								im Jahre (skr.) citoslovce bolesti
akciová spoločnosť (skr.)			2. časť tajničky														
rímskych 51			slovenský politik						premotám								

Kvíz

1. Aký titul udelil Inšpektorát práce spoločnosti JAVYS?

2. V ktorej krajine by sa malo konať budúročné stretnutie technickej skupiny TAG?

3. Ako dlho trvalo rozrezanie tlakovej nádoby reaktora JE V1?

Vaše odpovede na kvízové otázky spolu s tajničkou z krížovky posielajte do 25. februára 2022 na adresu javysunas@agentura-ina.sk Do predmetu správy uveďte heslo Kvíz_U_nas4_21. Nezapadnite pripísať kontaktné údaje (meno, adresu, telefón, e-mail). Súťažiaci, ktorí zašlú správne odpovede, budú zaradení do zlosovania o vecné ceny. Výhercovia z predchádzajúceho čísla: Branislav Bányi, Václav Blejštil, Mgr. Kristián Šoóky, Katarína Vagundová a Ing. Peter Vančo.

JAVYS U nás – vydáva Jadrová a vyraďovacia spoločnosť, a. s. IČO: 35 946 024 Periodicita: štvrťročník Dátum vydania: december 2021 Ročník vydávania: 12. ročník Evidenčné číslo: EV 2352/08, ISSN 1337-5962. Adresa: Jadrová a vyraďovacia spoločnosť, a.s., Jaslovské Bohunice 360, 919 30 Jaslovské Bohunice Telefón: 033/5313 102 E-mail: giertl.ivana@javys.sk Realizácia: JAVYS, a. s., a Agentúra INA, Trenčín.